YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
17 päivänä lokakuuta 1996 *

Asiassa C-64/95,

jonka Finanzgericht des Landes Brandenburg (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Konservenfabrik Lubella Friedrich Büker GmbH & Co. KG

vastaan

Hauptzollamt Cottbus,

ennakkoratkaisun hapankirsikoiden tuontiin sovellettavista suojatoimenpiteistä 16 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1932/93 (EYVL L 174, s. 35) pätevyydestä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari) ja P. Jann,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: M. B. Elmer,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Espanjan hallitus, asiamiehinään yhteisön oikeudellisten ja toimielimiä koskevien asioiden koordinoinnista vastaava pääjohtaja Alberto José Navarro González ja yhteisöoikeudellisia riita-asioita hoitavan yksikön valtionasiamies Gloria Calvo Díaz,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Klaus-Dieter Borchardt,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.7.1996 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Finanzgericht des Landes Brandenburg on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 21.2.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 10.3.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä hapankirsikoiden tuontiin sovellettavista suojatoimenpiteistä 16 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1932/93 (EYVL L 174, s. 35, jäljempänä riidanalainen asetus) pätevyydestä.

2 Nämä kysymykset on esitetty Konservenfabrik Lubella Friedrich Büker GmbH & Co. KG:n (jäljempänä Lubella) ja Hauptzollamt Cottbusin (Cottbusin päätullivirasto) välisessä asiassa, joka koskee Puolasta peräisin olevien tuoreiden hapankirsikoiden (CN-koodi 0809 20 60 0100) 19. ja 20.7.1993 tapahtuneesta tuonnista Saksaan riidanalaisen asetuksen perusteella Lubellalle määrättyä tasoitusmaksua.

3 Riidanalainen asetus on annettu hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä 18 päivänä toukokuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 (EYVL L 188, s. 1) ja hedelmä- ja vihannesalan suojatoimenpiteiden soveltamisedellytyksistä 19 päivänä joulukuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2707/72 (EYVL L 291, s. 3) perusteella.

4 Riidanalaisen asetuksen 1 artiklassa säädetään, että hapankirsikoiden (CN-koodit 0809 20 20 ja 0809 20 60) tuonnissa yhteisöön on noudatettava vähimmäishintaa, ja että tuonnin yhteydessä on perittävä vähimmäishinnan ja tuontihinnan erotuksen suuruinen tasausmaksu, jos tuontihinta alittaa vähimmäishinnan.

5 Riidanalaisen asetuksen saksankielisessä versiossa, jossa viitataan hapankirsikoita vastaaviin CN-koodeihin, käytetään kuitenkin asetuksen nimessä, perustelukappaleissa ja 1 artiklan 1 kohdassa termiä "Süßkirschen" (makea kirsikka) niiden tuotteiden määrittelemiseksi, joita suojatoimenpiteet koskevat. Süßkirschen-termi on korvattu termillä "Sauerkirschen" (hapankirsikat) *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* saksankielisessä versiossa 20.7.1993 julkaistulla oikaisulla (EYVL L 176, s. 29).

6 Lubella on nostanut sille osoitetusta maksunkantamispäätöksestä Finanzgericht des Landes Brandenburgissa kanteen, jossa se väittää, että riidanalainen asetus ei ole pätevä. Se esittää pääasiallisesti seuraavaa:

— ennen asetuksen antamista ei ollut pyydetty asetuksen N:o 1035/72 33 artiklassa edellytettyä hallintokomitean lausuntoa,

— siinä ei mainita menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 13 päivänä heinäkuuta 1987 annetussa neuvoston päätöksessä 87/373/ETY (EYVL L 197, s. 33, jäljempänä komitologiapäätös) määrätyn mukaisesti määräaikaa, jonka kuluessa jäsenvaltiot voivat saattaa asetuksen neuvoston käsiteltäväksi,

— asetuksen alkuperäisessä versiossa ei ole määritelty sen sisältöä, sillä siitä ei selviä, koskeeko asetus makeita kirsikoita vai hapankirsikoita,

— asetuksen oikaistua versiota ei voida soveltaa siten, ettei asetus vaikuttaisi takautuvasti 19. ja 20.7.1993 tapahtuneeseen tuontiin,

— riidanalainen asetus ei ollut perusteltu vakavan markkinahäiriön tai sellaisen vaaran vuoksi,

— sille ei ole oikeudellista perustaa asetuksessa N:o 2707/72,

— asetuksella käyttöönotetut toimenpiteet eivät sovellu markkinahäiriöiden poistamiseen,

— se on luottamuksensuojan periaatteen vastainen,

— sitä ei ole perusteltu riittävästi ja

— asiassa ei ole käyty 16 päivänä joulukuuta 1991 allekirjoitettujen Euroopan talousyhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ja toiselta puolen Puolan tasavallan, Tsekin ja Slovakian liittotasavallan sekä Unkarin tasavallan välisten kauppaa ja kaupan liitännäistoimenpiteitä koskevien väliaikaisten sopimusten, jotka on hyväksytty 25 päivänä helmikuuta 1992 tehdyillä neuvoston päätöksillä 92/228/ETY (EYVL L 114, s. 1) 92/229/ETY (EYVL 115, s. 1) ja 92/230/ETY (EYVL L 116, s. 1) (jäljempänä väliaikaiset sopimukset) 14 ja 15 artiklan mukaisia neuvotteluja.

7 Finanzgericht des Landes Brandenburg yhtyy pääasian kantajan esittämiin epäilyihin. Se on lykännyt tämän vuoksi päätöksen antamista ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko komission asetus (ETY) N:o 1932/93, siinä muodossa kuin se on julkaistu 20.7.1993 oikaistuna *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* N:o L 176, s. 29, syntynyt oikeudellisesti pätevällä tavalla?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Pätevätkö asetuksen (ETY) N:o 1932/93 säännökset myös hapankirsikoiden tuontiin 20.7.1993 asti mainittu päivä mukaan lukien?

3) Mikäli toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

a) Olivatko hapankirsikoita koskevien markkinajärjestelytoimenpiteiden käyttöönoton edellytykset olemassa vuonna 1993?

b) Onko vähimmäishintajärjestely sallittu ja aiheellinen toimenpide markkinahäiriöiden poistamiseksi?

c) Onko vähimmäishintajärjestely yhteensoveltuva Euroopan yhteisöjen ja Puolan tasavallan, Unkarin tasavallan ja Tsekin ja Slovakian liittotasavallan välillä 25.2.1992 tehtyjen väliaikaisten sopimusten kanssa?"

8 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy näillä kolmella ennakkoratkaisukysymyksellä yhteisöjen tuomioistuimelta, onko riidanalaista asetusta pidettävä pätevänä pääasian kantajan kansalliselle tuomioistuimelle esittämät eri perusteet huomioon ottaen. Jokainen esitetty väite on näin ollen tutkittava erikseen.

Asetuksen N:o 1035/72 33 artiklan rikkominen

9 Komissio ja Espanjan hallitus väittävät, että toimivaltaista hallintokomiteaa ei tarvinnut kuulla ennen riidanalaisen asetuksen antamista. Ne korostavat, että suojatoimenpiteistä päättämistä koskevasta menettelystä säädetään asetuksen N:o 1035/72 29 artiklan 2 kohdassa, jossa ei säädetä sellaisesta kuulemisesta eikä siinä viitata saman asetuksen 33 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn.

10 Asetuksen N:o 1035/72 29 artiklan sanamuoto *, sellaisena kuin se oli silloin sovelletussa 21 päivänä marraskuuta 1972 annetussa neuvoston asetuksessa N:o 2454/72 (EYVL L 266, s. 1), kuuluu seuraavasti:

"1. Kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa voidaan soveltaa aiheellisia toimenpiteitä:

— jos tuonnin tai viennin vaikutuksesta yhden tai useamman 1 artiklassa tarkoitetun tuotteen markkinat yhteisössä häiriintyvät tai uhkaavat häiriintyä vakavasti siten, että perustamissopimuksen 39 artiklan tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu,

— — —

Näitä toimenpiteitä voidaan soveltaa ainoastaan siihen saakka kunnes (— —) häiriö tai häiriön uhka on väistynyt — —

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa komissio päättää jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tarvittavista toimenpiteistä, jotka annetaan tiedoksi jäsenvaltioille ja joita sovelletaan välittömästi. Jos komissio saa jäsenvaltiolta tällaisen pyynnön, se tekee asiasta päätöksen 24 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

3. Jokainen jäsenvaltio voi saattaa komission toteuttaman toimenpiteen neuvoston käsiteltäväksi sen tiedoksiantamista seuraavien kolmen työpäivän kuluessa. Neuvosto kokoontuu viipymättä. Se voi muuttaa tai kumota kyseisen toimenpiteen perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdassa määrättyä äänestysmenettelyä noudattaen."

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

Saman asetuksen 33 artiklan 1 kohdassa säädetään:

"Jos tässä artiklassa säädettyä menettelyä on noudatettava, asian saattaa (hedelmien ja vihannesten hallinto) komitean käsiteltäväksi komitean puheenjohtaja omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion edustajan pyynnöstä."

11 Asetuksen 29 artiklan sanamuodosta käy ilmi, ettei siinä viitata asetuksen 33 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn, vaan säädetään erityisestä menettelystä suojatoimenpiteiden antamista varten. Tähän menettelyyn ei sisälly se, että hedelmien ja vihannesten hallintokomitea käsittelee etukäteen asiaa. Näin ollen komitean ei tarvinnut käsitellä asiaa ennen riidanalaisen asetuksen antamista.

Sen määräajan puuttuminen, jonka kuluessa asia on saatettava neuvoston käsiteltäväksi

12 Komissio ja Espanjan hallitus väittävät, että määräajasta, jonka kuluessa jäsenvaltion on saatettava komission toteuttamat suojatoimenpiteet neuvoston käsiteltäväksi, on säädetty asetuksen N:o 1035/72 29 artiklan 3 kohdassa, ja että missään säännöksessä eikä varsinkaan komitologiapäätöksessä määrätä, että sellaisesta määräajasta olisi määrättävä uudelleen näiden toimenpiteiden täytäntöönpanemisesta annettavassa asetuksessa.

13 Komitologiapäätöksen 3 artiklassa säädetään:

"Seuraavaa menettelyä voidaan soveltaa silloin, kun neuvosto antaa komissiolle valtuudet päättää suojatoimenpiteistä:

— Komissio ilmoittaa neuvostolle ja jäsenvaltioille jokaisesta päätöksestä, joka koskee suojatoimenpiteitä.

Voidaan säätää, että komissio neuvottelee jäsenvaltioiden kanssa kutakin tapausta varten säädetyn menettelyn mukaisesti ennen tällaisen päätöksen tekemistä.

— Jokainen jäsenvaltio voi saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi kyseisessä säädöksessä säädetyn määräajan kuluessa.

— —"

14 Ensimmäiseksi on todettava, että komitologiapäätöksen toisen ja kolmannen perustelukappaleen mukaan päätöstä sovelletaan ainoastaan sen voimaantulon jälkeen komissiolle siirrettyyn täytäntöönpanoa koskevaan toimivaltaan ja että se ei saa siten vaikuttaa ennen sen voimaantuloa komissiolle annetun täytäntöönpanoa koskevan toimivallan perusteella toteutettujen täytäntöönpanotoimenpiteiden pätevyyteen, jollaisista tässä asiassa on kysymys.

15 Näin ollen on todettava, että tämän päätöksen 3 artiklasta seuraa, että kun neuvosto on päättänyt käyttää tätä menettelyä, se määräaika, jonka kuluessa kunkin jäsenvaltion on saatettava komission tekemä päätös neuvoston käsiteltäväksi, on ilmoitettava siinä säädöksessä, jossa neuvosto on antanut komissiolle valtuuden toteuttaa suojatoimenpiteitä, eikä niissä päätöksissä, jotka komissio voi tehdä tämän valtuutuksen nojalla. Näin ollen komission ei missään tapauksessa täytynyt riidanalaisessa päätöksessä määrätä määräaikaa, jonka kuluessa asia on saatettava neuvoston käsiteltäväksi.

Riidanalaisen asetuksen sisältö

16 Komissio ja Espanjan hallitus väittävät, että riidanalaisesta asetuksesta käy selvästi ilmi, että se koskee ainoastaan hapankirsikoita. Ne korostavat, että saksankielistä

versiota lukuun ottamatta kaikissa riidanalaisen asetuksen kieliversioissa mainitaan nimenomaisesti nämä tuotteet ja viitataan niitä vastaaviin CN-koodeihin, joten saksankielisessä versiossa on pelkästään tuotteiden nimeä, mutta ei niiden CN-koodia koskeva kirjoitusvirhe; saksankielistä versiota on nimen osalta sittemmin oikaistu 20.7.1993.

17 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo moneen kertaan todennut, yhteisön asetusten yhtenäisen tulkinnan välttämättömyyden takia tiettyä tekstiä ei voida tarkastella muista erillisinä, vaan sitä on epäselvissä tapauksissa tulkittava ja sovellettava muilla virallisilla kielillä laadittujen kieliversioiden valossa (asia 9/79, Koschniske, tuomio 12.7.1979, Kok. 1979, s. 2717, 6 kohta ja asia C-372/88, Criket St Thomas, tuomio 27.3.1990, Kok. 1990, s. I-1345, 19 kohta).

18 Tässä tapauksessa saksankielistä kieliversiota lukuun ottamatta kaikissa riidanalaisen asetuksen kieliversioissa viitattiin hapankirsikoihin. Kuten komissio ja Espanjan hallitus ovat väittäneet, on selvää, että alkuperäiseen saksankieliseen kieliversioon sisältyi sittemmin oikaistu kirjoitusvirhe siinä kohdin, että asetuksessa käytettiin termiä "Süßkirschen" "Sauerkirschen"-termin sijasta. Koska tässä versiossa mainitaan kuitenkin hapankirsikoihin sovellettavat CN-koodit, ristiriita voidaan helposti poistaa viittaamalla asetuksen muihin kieliversioihin. Sitä paitsi ei ole kiistetty sitä, että toimivaltaisille Saksan viranomaisille on tiedotettu virheestä ja ne ovat siten pystyneet alusta asti soveltamaan asetusta oikein. Näiden seikkojen vuoksi ei voida katsoa, että riidanalaisen asetuksen sisältöä ei olisi määritelty.

Riidanalaisen asetuksen takautuva vaikutus

19 Komissio ja Espanjan hallitus väittävät, että riidanalaisella asetuksella ei ole takautuvaa vaikutusta ja että sitä voitiin siten laillisesti soveltaa 19. ja 20.7.1993 tapahtuneisiin tuonteihin. Ne korostavat, että 20.7.1993 tapahtunut saksankielisen version kirjoitusvirheen oikaisu ei vaikuttanut siten, että asetuksella olisi sen takia taannehtiva vaikutus.

20 Kaikista edellä mainituista seikoista seuraa, että riidanalaisen asetuksen soveltamisalaa ei ole muutettu *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* saksankielisessä painoksessa 20.7.1993 julkaistulla oikaisulla. Tämän takia asetusta voitiin soveltaa sen voimaantulosta alkaen.

Vakava markkinahäiriö tai sellaisen häiriön vaara

21 Komissio ja Espanjan hallitus väittävät, että kirsikkamarkkinat olivat vaarassa häiriintyä riidanalaisen asetuksen säätämisajankohtana. Komissio korostaa varsinkin sitä, että kolmansista maista peräisin olevien kirsikoiden tuonti oli lisääntynyt voimakkaasti markkinointivuosien 1990 ja 1991 kuluessa markkinointivuonna 1991 yhteisössä vallinneen tuotannon vähyyden takia ja että tuonnin taso oli säilytetty kohonneella tasolla markkinointivuonna 1992, jolloin yhteisössä oli hyvä satovuosi; tämä tilanne johti markkinointivuonna 1992 markkinahinnan romahtamiseen. Markkinointivuonna 1993 varsinkin Saksasta saadut ensimmäiset tiedot osoittivat, että tämä yhteisön tuotteiden kannalta haitallinen suuntaus jatkui. Komissio korostaa lisäksi, että kantajan kansallisessa tuomioistuimessa esittämät luvut, jotka voivat antaa asiasta päinvastaisen vaikutelman, koskevat yksinomaan hapankirsikoiden tuontia Saksaan ja että niissä on käytetty vertailuvuotena vuotta 1992, joka ei ole tavanomainen vuosi.

22 Kuten asetuksen N:o 1035/72 29 artiklan 1 kohdasta käy ilmi, toinen niistä tilanteista, joissa kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa saadaan käyttää suojatoimenpiteitä on se, että tuonnin tai viennin vaikutuksesta yhden tai useamman yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluvan tuotteen markkinat häiriintyvät tai uhkaavat häiriintyä vakavasti siten, että EY:n perustamissopimuksen 39 artiklan tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu. Lisäksi asetuksen N:o 2707/72 1 artiklasta käy erityisesti ilmi, että sen arvioimiseksi, onko sellainen tilanne olemassa, on otettava huomioon erityisesti toteutetun tai ennakoidun tuonnin tai viennin määrä, tuotteiden saatavuus yhteisön markkinoilla ja yhteisön tuotteille noteeratut hinnat

yhteisön markkinoilla tai näiden hintojen ennakoitu kehitys (erityisesti niiden taipumus liialliseen laskuun tai nousuun) ja erityisesti tuonnin osalta kolmansista maista lähtöisin oleville tuotteille yhteisön markkinoilla noteeratut hinnat (erityisesti näiden liiallinen laskusuuntaus) sekä määrät, joiden osalta on toteutettu tai voidaan toteuttaa vetäytymistoimenpiteitä.

23 Sekä riidanalaisen asetuksen perusteluista että komission yhteisöjen tuomioistuimelle toimittamista tiedoista käy ilmi erityisesti kolmansista maista tuotujen kirsikoiden määrien ja markkinoilla todettujen hintojen osalta, että kolmansista maista tuotujen kirsikoiden määrä oli kasvanut voimakkaasti vuotta 1993 edeltävänä kolmena markkinointivuonna ja hinnat olivat laskeneet voimakkaasti edellisenä markkinointivuonna; pääasian kantaja ei ole kiistänyt näitä tietoja, eivätkä sen kansallisessa tuomioistuimessa esittämät tiedot muuta asiaa toiseksi. Lisäksi ei ole kiistetty, että tämä yhteisön tuotteille haitallinen suuntaus olisi jatkunut, jos yhteisön viranomaiset eivät olisi toteuttaneet toimenpiteitä.

24 Näin ollen komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että markkinat olivat vaarassa häiriintyä vakavasti siten, että perustamissopimuksen 39 artiklan tavoitteiden saavuttaminen saattoi vaarantua (asia C-205/94, Binder, tuomio 13.6.1996, 22 kohta, Kok. 1996, s. I-2871).

Toteutettujen toimenpiteiden oikeudellinen perusta

25 Komissio ja Espanjan hallitus väittävät, että riidanalaisella asetuksella käyttöönotetun vähimmäishintajärjestelyn oikeudellisena perustana on asetuksen N:o 1035/72 29 artikla ja asetuksen N:o 2707/72 3 artikla yhdessä luettuina. Komissio korostaa erityisesti, että vaikka asetuksen N:o 2707/72 3 artiklassa säädе-

tään nimenomaisesti ainoastaan tuonnin keskeyttämisestä, sitä on tulkittava suhteellisuusperiaate huomioon ottaen siten, että komissio voi äärimmäisenä toimenpiteenä keskeyttää kaupan, mutta sen ei ole pakko käyttää niin rajoittavaa keinoa.

26 Asetuksen N:o 2707/72 3 artiklan 1 ja 2 kohdan sanamuoto kuuluu seuraavasti:

"1. Asetuksen (ETY) N:o 1035/72 29 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti voidaan toteuttaa seuraavia toimenpiteitä:

— kun kyseisen artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohdassa tarkoitettu tilanne ilmenee, tuonnin tai viennin keskeyttäminen tai vientimaksun kantaminen,

— — —.

2. Nämä toimenpiteet voidaan toteuttaa ainoastaan ehdottomasti tarvittavissa määrin ja tarvittavan ajan."

27 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut samankaltaisten säännösten yhteydessä kuin pääasiassa on esillä, että siitä, että tasoitusmaksusta ei ollut nimenomaisesti säädetty näissä säännöksissä, ei voida kuitenkaan päätellä, että sitä ei voida kantaa. Päinvastoin siitä, että näissä säännöksissä annetaan lupa keskeyttää tuonti kokonaan tai osittain on pääteltävä, että komissiolla oli oikeus ottaa käyttöön vähemmän ankara järjestely eli sillä oli oikeus käyttää vähimmäishintajärjestelyä ja siihen liittyvää tasoitusmaksua. Jos komissio nimittäin pystyi päättämään sellaisista suojatoimenpiteistä, joiden vuoksi kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden tuonti tyrehtyi kokonaan, se pystyi näin ollen käyttämään siihen verrattuna

vähemmän rajoittavia toimenpiteitä (ks. yhdistetyt asiat 41/70, 42/70, 43/70 ja 44/70, International Fruit Company ym. vastaan komissio, tuomio 13.5.1971, Kok. 1971, s. 411, 65 kohta, joka koskee hedelmä- ja vihannesalan yhteisen markkinajärjestelyn osalta ennen asetusta N:o 1035/72 voimassa ollutta sääntelyä; sekä asia 345/82, Wünsche Handelsgesellschaft, tuomio 12.4.1984, Kok. 1984, s. 1995, 23 kohta; asia 77/86, National Dried Fruit Trade Association, tuomio 11.2.1988, Kok. 1988, s. 757, 26 kohta ja asia 291/86, Central-Import Münster, tuomio 5.7.1988, Kok. 1988, s. 3679, 39 kohta, jotka koskevat kyseisenä ajankohtana hedelmä- ja vihannesjalostealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevaa sääntelyä).

Suojatoimenpiteiden suhteellisuus

28 Komissio ja Espanjan hallitus väittävät, että riidanalaisella asetuksella käyttöönotetut toimenpiteet ovat oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Komissio toteaa, että yhteisön viranomaiset olivat aluksi ottaneet markkinointivuoden 1993 alussa havaitun tilanteen kehittymisen takia käyttöön tuontilupajärjestelmän, joka kuitenkin osoittautui riittämättömäksi hillitsemään tuonnin kasvua ja hintojen laskua. Sen vuoksi komissio päätti myöhemmin, ettei tuotuihin hapankirsikoihin ole sovellettava enää viitehintajärjestelmää ja se päätti ottaa käyttöön vähimmäishintajärjestelyn ja siihen liittyvän tasoitusmaksun. Se korostaa, että se on toteuttanut toimenpiteen, jolla saavutettiin tasapainon luomisen päämäärä, mutta joka haittasi kaupankäyntiä mahdollisimman vähän.

29 Tältä osin on riittävää todeta, että toteutetut suojatoimenpiteet olivat sopivia tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi eli tuotteiden hinnan laskun hillitsemiseksi yhteisön markkinoilla, että niistä on päätetty sen jälkeen kun vähemmän rajoittava järjestelmä eli tuontilupajärjestelmä oli osoittautunut riittämättömäksi ja että niitä

pidettiin enemmän rajoittavia toimenpiteitä eli kaupan määrää koskevia toimenpiteitä parempina. Näin ollen komissio ei ole loukannut suhteellisuusperiaatetta.

Luottamuksensuojan periaatteen loukkaaminen

30 Komissio ja Espanjan hallitus ovat väittäneet, että riidanalaisessa asetuksessa kunnioitetaan kyseisten taloudellisten toimijoiden perusteltua luottamusta. Ne korostavat, että yhteisten markkinajärjestelyjen alalla taloudelliset toimijat eivät voi perustellusti odottaa, että säätely pidetään voimassa vuodesta toiseen, ja että niiden on harkitsevina ja oman alansa tuntevina taloudellisina toimijoina voitava ennakoida, että tätä sääntelyä muutetaan markkinakehityksen mukaan.

31 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen toimielimillä on politiikkansa toteuttamiseksi tarpeellisia keinoja valitessaan laaja harkintavalta eivätkä taloudelliset toimijat voi siksi perustellusti luottaa siihen, että olemassa oleva tilanne, jota toimielimet voivat muuttaa harkintavaltansa rajoissa tekemillään päätöksillä, säilyy ennallaan (ks. erityisesti asia 245/81, Edeka Zentrale, tuomio 15.7.1982, Kok. 1982, s. 2745, 27 kohta ja asia 52/81, Faust vastaan komissio, tuomio 28.10.1982, Kok. 1982, s, 3745, 27 kohta). Tässä tapauksessa luottamuksensuojan loukkaamista koskeva väite voidaan vielä vähemmän hyväksyä sen takia, että komissio oli ottanut vähän ennen riidanalaisen asetuksen hyväksymistä käyttöön markkinoiden epäedullisen kehityksen vuoksi perustellun tuontilupajärjestelmän.

Riidanalaisen asetuksen riittämättömiä perusteluja koskeva peruste

32 Komissio ja Espanjan hallitus katsovat, että riidanalainen asetus on riittävästi perusteltu. Kun asetuksen perusteluja tarkastellaan komission sinä ajankohtana markkinoiden tasapainottamiseksi toteuttamien toimenpiteiden yhteydessä, niistä

käyvät yhteisöjen tuomioistuimen tämäntyyppisiä toimenpiteitä koskevan oikeuskäytännön mukaisella tavalla ilmi ne olennaiset seikat, joiden takia komissio on toteuttanut riidanalaiset toimenpiteet.

33 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kysymyksessä olevan säädöksen, päätöksen tai muun toimenpiteen luonteen mukaan. Niissä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava säädöksen antaneen toimielimen toimenpiteen perustelut siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviää toimenpiteen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta (ks. edellä mainitussa asiassa Binder annetun tuomion 25 kohta).

34 Riidanalaisen asetuksen perustelukappaleet osoittavat kuitenkin selvästi, että vähimmäistuontihintajärjestely siihen liittyvine tasoitusmaksuineen on otettu aiheellisimpana järjestelmänä käyttöön siksi, että hapankirsikoihin ei enää sovellettu suojajärjestelmää (koska viitehinnan soveltamisen ei katsottu soveltuvan markkinatilanteen takia) ja yhteisön markkinat olivat vaarassa häiriintyä vakavasti sellaisessa tilanteessa.

35 Riidanalainen asetus sisältää siten sellaiset tiedot, joiden perusteella sille, jota asia koskee, selviää syy sen antamiseen ja yhteisöjen tuomioistuin voi harjoittaa valvontatehtäväänsä. Se on siten perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimusten mukainen.

Väliaikaisten sopimusten rikkominen

36 Komission ja Espanjan hallituksen mukaan riidanalaisen sopimuksen yhteydessä ei ole jätetty soveltamatta väliaikaisten sopimusten 14 ja 15 artiklan määräyksiä. Komissio rajoittaa huomautuksensa Puolan, josta suurin osa pääasiassa esillä olevista tuotteista oli peräisin, kanssa tehtyyn sopimukseen ja toteaa, että Puolan

viranomaisten kanssa on aloitettu neuvottelut suojatoimenpiteistä päättämisen jälkeen ja että niiden ansiosta sitä seuranneen markkinointivuoden kuluessa on toteutettu jopa edullisempia toimenpiteitä.

37 Tässä kohdin on riittävää todeta, että vaikka kaikkien väliaikaisten sopimusten 15 artiklassa määrätään, että osapuolet sitoutuvat aloittamaan neuvottelut silloin, kun joku niistä on päättänyt maataloustuotteiden kauppaan liittyvistä suojatoimenpiteistä, tätä määräystä, jolla on vaikutuksia ainoastaan sopimuksen osapuolten kesken ja jossa määrätään suojatoimenpiteiden hyväksymisen jälkeisistä muodollisuuksista, ei missään tapauksessa voida käyttää itse suojatoimenpiteiden pätevyyden kiistämiseen. Tästä seuraa, että myös tämä peruste on hylättävä.

38 Kaikkien näiden syiden perusteella kansalliselle tuomioistuimelle on vastattava, että ennakkoratkaisukysymysten tutkinnassa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat riidanalaisen asetuksen pätevyyteen.

Oikeudenkäyntikulut

39 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Espanjan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Finanzgericht des Landes Brandenburgin 21.2.1995 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Ennakkoratkaisukysymysten tutkinnassa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat hapankirsikoiden tuontiin sovellettavista suojatoimenpiteistä 16 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1932/93 pätevyyteen.

Moitinho de Almeida Gulmann

Edward Puissochet Jann

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä lokakuuta 1996.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moihinho de Almeida

viidennen jaoston puheenjohtaja